

Jędrzej SKRZYPCZAK

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań

Założenia przebudowy systemu publicznej radiofonii i telewizji w projekcie ustawy o zadaniach publicznych w dziedzinie usług medialnych zespołu ekspertów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 30 listopada 2008 r.

Celem poniższego opracowania jest przedstawienie rozwiązań zaproponowanych w projekcie nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji w zakresie funkcjonowania mediów publicznych. Analizie poddano projekt ustawy o zadaniach publicznych w dziedzinie usług medialnych przygotowany przez zespół ekspertów powołany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod kierunkiem prof. Tadeusza Kowalskiego. W skład tego zespołu wchodził także: prof. dr hab. Stanisław Jędrzejewski, mec. Robert Kroplewski, mec. Tomasz Kapliński, Renata Czarnkowska (pełniąca funkcję sekretarza) oraz autor niniejszego opracowania. Zespół zbierał się wielokrotnie w Warszawie w okresie od czerwca do 30 listopada 2008 r., kiedy to na konferencji prasowej ogłoszono i przedstawiono ostateczny efekt prac w postaci projektu ustawy¹.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bohdan Zdrojewski powołał zespół w określonej sytuacji polityczno-prawnej. Publiczna radiofonia, ale zwłaszcza TVP SA była powszechnie krytykowana m.in. za upolitycznienie, brak realizacji misji publicznej². Podejmowane próby zmiany systemu medialnego kończyły się niepowodzeniem³. Dodatkowo publiczne wypowiedzi polityków w trakcie kampanii wyborczej 2007 r.

---

¹ Warto także podkreślić, iż członkowie zespołu nie pobierali żadnego wynagrodzenia z tytułu wykonanej pracy.

² Patrz chociażby Stanowisko Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich z dnia 22 kwietnia 2008 r.

³ Wcześniejsze próby nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji kończyły się zawetowaniem ustawy przez Prezydenta RP, którego to weta nie udało się odrzucić.

o likwidacji abonamentu radiowo-telewizyjnego sprawiły, że ściągальność tej opłaty istotnie spadła.

Pierwszy etap prac trwający od czerwca do sierpnia 2008 r. polegał na przygotowaniu założeń przebudowy systemu radiofonii i telewizji publicznej w Polsce, a w szczególności zasad finansowania tych podmiotów. Jedyne postulat, który postawiono na początku prac przed zespołem to likwidacja abonamentu. Stąd też zważywszy, iż w pozostałym zakresie w tym momencie żadnych wytycznych nie było, w ocenie członków zespołu konieczne było upublicznienie założeń i poddanie ich powszechnej krytyce. Ponadto uznano, że z uwagi na materię, nad którą miano obradować, konieczne jest prowadzenie prac przy „otwartej kurtynie”. W międzyczasie pojawił się kolejny postulat zleceniodawcy, mianowicie zachowania regionalnych spółek radiofonii i (a być może i telewizji) i „uniezależnienie” tych struktur.

Opracowanie, będące podsumowaniem pierwszego etapu prac, zostało zaprezentowane na stronach internetowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego⁴. Do autorów napłynęło szereg uwag, których część została uwzględniona w toku dalszych prac. Drugi etap polegał na „przełożeniu” założeń reformy na język tekstu prawnego. Wynik tych prac został zaprezentowany na konferencji prasowej w Warszawie 30 listopada 2008 r. w postaci projektu ustawy o zadaniach publicznych w dziedzinie usług medialnych i przekazany jednocześnie zleceniodawcy tj. Ministrowi Kultury. Projekt stał się podstawą dalszych prac przedstawicieli partii politycznych Platformy Obywatelskiej, Polskiego Stronnictwa Ludowego oraz Sojuszu Lewicy Demokratycznej, co w rezultacie skutkowało zgłoszeniem projektu poselskiego, ale w dość odmiennym kształcie od pierwotnego przygotowanego przez wspomniany powyżej zespół. Efekt procesu legislacyjnego w postaci ustawy z dnia 20 czerwca 2009 r. był jeszcze bardziej odległy (zwłaszcza w kwestii finansowania) od projektu zaprezentowanego 30 listopada 2008 r.⁵

Zakres przedmiotowy projektu określał art. 1, który stanowił, iż ustawa reguluje zadania publiczne w dziedzinie usług medialnych, gwarancje

---

⁴ Patrz www.mk.gov.pl.

⁵ Patrz [http://orka.sejm.gov.pl/opinie6.nsf/nazwa/1847_u/\\$file/1847_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie6.nsf/nazwa/1847_u/$file/1847_u.pdf) oraz www.orka.sejm.gov.pl/SQL.nsf/poskomprocall?OpenAgent&6&1847 (prezentacja procesu legislacyjnego). Ustawa z 20 czerwca 2009 r. o zadaniach publicznych w dziedzinie usług medialnych została uchwalona. Prezydent RP zgłosił weto, które w momencie oddawania tekstu do druku nie zostało rozpatrzone (druk nr 1847).

budżetowe środków pomocy publicznej dla realizacji tych zadań oraz warunki ich finansowania, utworzenie i zasady działania Funduszu Zadań Publicznych, w tym zasady gospodarowania powierzonymi mu środkami pomocy publicznej oraz zarządzania i gospodarowania archiwum misji publicznej.

W pierwszej kolejności należy wytłumaczyć samą koncepcję techniki nowelizacji. Rozważano tu możliwość nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji albo przyjęcie odrębnego aktu normatywnego, który tylko w przepisach końcowych odnosiłby się do ustawy z 1992 r. Wcześniej jednak należy wyraźnie podkreślić, iż zespół miał upoważnienie udzielone przez zleceniodawcę, aby podjąć prace jedynie w zakresie ustroju radiofonii i telewizji publicznej (a w szczególności w zakresie finansowania tych podmiotów). Wydaje się jednak, że z uwagi na „nadciągającą” nieuchronnie erę cyfrową, konieczne jest stworzenie nowej całościowej regulacji dotyczącej rynku medialnego, w tym również radiofonii publicznej⁶. Zespół mógł jedynie działać w zakresie otrzymanego zlecenia. Stąd też odpierając zarzuty, iż projekt nie uwzględniał problemu cyfryzacji, odpowiedź mogłaby być bardzo krótka. Zespół tym problemem się w ogóle nie zajmował, bo nie miał do tego upoważnienia. Tym bardziej, że w tym samym czasie w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego trwały prace nad implementacją dyrektywy Unii Europejskiej o audiowizualnych usługach medialnych⁷. Na marginesie warto zwrócić uwagę, iż już sam tytuł przygotowywanego projektu, niejako antycypując przyszłą nowelizację, nawiązywał wprost do dyrektywy. Nie bez wewnętrznych sporów wybrano drogę odrębnej ustawy. Przy tej okazji wyjaśnić należy jeszcze jedno nieporozumienie. Otóż zwłaszcza w publicystyce pojawia się często określenie „misja publiczna”, którą winny realizować stacje polskiego radia i telewizji, a którą utożsamia się najczęściej z audycjami niekomercyjnymi, wysokiej kultury, niszowymi. Wydaje się, że należy „odczarować” to pojęcie. Są to po prostu zadania, które stawia się przed nadawcami publicznymi i które finansuje się

---

⁶ Autor w pełni podziela stanowisko wyrażone w dokumencie K. Jakubowicz i inni, *Koncepcja ram prawnych nowego ładu mediów elektronicznych*, Stowarzyszenie Wolnego Słowa, www.sws.org.pl.

⁷ Dyrektywa 2007/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.12.2007 zmieniająca dyrektywę Rady 89/552/EWG w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej (Dz. U. U.E. L 332/27).

z pieniędzy publicznych. Oczywiście jakość produkcji powinna być na najwyższym poziomie, ale nie oznacza to, iż w ramach tego katalogu nie mogą znaleźć się programy rozrywkowe. Zespołowi przyświecała zatem następująca idea. Otóż należy stworzyć katalog zadań, za które społeczeństwo zechce płacić z funduszy publicznych. Przy tym należy wprowadzić system kontroli i nadzoru wydatkowania funduszy i realizacji nałożonych zadań.

Można sobie wyobrazić (a nawet spotkać w praktyce) model, w którym o pieniądze publiczne występują w procedurze konkursowej wszyscy chętni. Natomiast należy wyraźnie podkreślić, iż członkowie zespołu opowiedzieli się za utrzymaniem spółek polskiego radia i telewizji, a jednocześnie za wprowadzaniem mechanizmu finansowania tych podmiotów, który będzie stabilny, gwarantujący niezależność oraz na odpowiednim poziomie (przynajmniej według stanu z 2007 r.). Taka teza wynikała z konstatacji, że zespoły redakcyjne tych podmiotów są znakomicie przygotowane do realizacji takich celów, a po drugie nie ma pewności, iż znajdzie się na wolnym rynku podmiot, który zechce podjąć się takiego zadania. Zgodzono się jednak, aby z tego „tortu” funduszy publicznych niewielką część przeznaczyć dla innych podmiotów.

Projekt składał się z siedmiu rozdziałów. Pierwszy to przepisy ogólne (zakres ustawy, definicje ustawowe), drugi „Zadania publiczne w dziedzinie usług medialnych. Rozdział 3 zatytułowany był „Właściwość organów”⁸, kolejny „Licencje programowe”⁹, a rozdział 5 „Fundusz Zadań Publicznych”¹⁰, natomiast szósty nosił tytuł „Kontrola realizacji zadań publicznych”¹¹. Ostatni zawierał zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe.

---

⁸ Rozdział 3 składać miał się z 2 oddziałów, mianowicie: Oddział 1. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji; Oddział 2. Rada Programowa.

⁹ Struktura tego rozdziału była następująca: Oddział 1. Zasady ogólne licencji programowych; Oddział 2. Tryb udzielania licencji programowych nadawcom publicznym; Oddział 3. Tryb udzielania licencji programowych nadawcom niepublicznym.

¹⁰ W tym rozdziale: Oddział 1. Organizacja Funduszu; Oddział 2. Zadania Funduszu; Oddział 3. Rada Powiernicza; Oddział 4. Gwarancja budżetu państwa; Oddział 5. Gospodarka finansowa Funduszu; Oddział 6. Archiwum Misji Publicznej: Dział 1. Zasoby archiwalne; Dział 2. Przepisy szczególne o korzystaniu z zasobów Archiwum Misji Publicznej.

¹¹ Struktura tego rozdziału: Oddział 1. Zasady rachunkowości i sprawozdawczość; Dział 1. Nadawcy publiczni, Dział 2. Nadawcy niepubliczni, Dział 3. Zasady wspólne

W art. 3 zamieszczono słowniczek zawierający definicje pojęć wprowadzanych w projekcie ustawy. I tak w pierwszej kolejności należy przywołać definicję terminu „usługi medialne”. Otóż w rozumieniu tego dokumentu pojęcie to oznacza radiofonie, telewizję oraz inne linearne usługi medialne przekazu programu, niezależnie od systemu odbioru (system powszechnego odbioru, system zbiorowego odbioru, system indywidualnego odbioru), a także usługi nielinearne odbioru audycji na życzenie z katalogu udostępnianego za pomocą systemu teleinformatycznego. „Dostawca usług medialnych” to nadawca programu lub dostawca audycji na żądanie z katalogu udostępnianego za pomocą systemu teleinformatycznego. W słowniczku zamieszczono także definicje takich pojęć jak program lokalny¹², regionalny¹³, ponadregionalny¹⁴. Co szczególnie interesujące wprowadzono tu także kategorię nadawcy pożytku publicznego. Pod tym pojęciem należy rozumieć szkołę, uczelnię wyższą lub jednostkę organizacyjną gminy powołaną do prowadzenia działalności kulturalnej na jej terenie, które uzyskały koncesję na rozpowszechnianie programu radiowego lub telewizyjnego, na warunkach określonych w ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji¹⁵, a skierowanego do uczniów lub środowisk akademickich albo ograniczonego kręgu odbiorców zamieszkałych na terenie gminy.

Jak już wyżej sygnalizowano, w rozdziale 2 projektu zamieszczono wykaz zadań publicznych w dziedzinie usług medialnych. I tak zgodnie z art. 4 tego dokumentu „nadawcy publiczni wypełniają misję publiczną,

---

kontroli beneficjentów licencji programowych; Oddział 2. Audyt i nadzór licencji programowych; Oddział 3. Absolutorium programowe.

¹² Program lokalny – to program radiowy lub telewizyjny o zasięgu lokalnym realizującym zadania lokalne, tzn. zawierający różnorodne tematycznie audycje i inne przekazy dotyczące wydarzeń i problemów lokalnych i adresowany do ogółu słuchaczy lub widzów objętych zasięgiem nadawania na obszarze dzielnicy, miasta, gminy lub kilku sąsiadujących ze sobą gmin.

¹³ Program regionalny – to program radiowy lub telewizyjny o zasięgu regionalnym realizującym zadania regionalne, tzn. zawierający różnorodne tematycznie audycje i inne przekazy dotyczące wydarzeń i problemów regionalnych i adresowany do ogółu słuchaczy lub widzów objętych zasięgiem nadawania na obszarze węższym niż jedno województwo.

¹⁴ Program ponadregionalny – to program radiowy lub telewizyjny adresowany do ogółu słuchaczy lub widzów objętych zasięgiem nadawania na obszarze obejmującym co najmniej dwa województwa.

¹⁵ Tekst jednolity: Dz. U. 2004, Nr 253, poz. 2531, z późn. zm.

o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji¹⁶ poprzez wykonywanie następujących zadań: wspieranie budowy społeczeństwa obywatelskiego oraz kultury demokratycznej polegającej na uczestnictwie obywateli w życiu publicznym, inspirowanie debaty publicznej w kluczowych kwestiach społecznych, promowanie postaw państwowych, sprzyjanie tożsamości narodowej, wspieranie edukacji na wszystkich poziomach kształcenia, upowszechnianie i dbałość o kulturę języka polskiego, ukazywanie bogactwa tradycji i współczesności kultury polskiej, kultury europejskiej i kultury światowej, promowanie dorobku nauki polskiej i światowej, rozwój różnorodnych form polskiej twórczości audiowizualnej, tworzenie programów wyspecjalizowanych, budowę i eksploatację stacji nadawczych, rozpowszechnianie przekazów tekstowych, rozwijanie nowych technik tworzenia i dystrybucji usług medialnych.

Jak łatwo zauważyć, w tym zestawieniu zabrakło sportu, przy czym od razu trzeba dodać, że nie była to nieświadoma pomyłka, przeoczenie, lecz celowe działanie. Przyjęto bowiem, iż ta dziedzina generuje dziś ogromne koszty związane chociażby z zakupem praw do transmisji. Stąd też uważano, iż zrezygnowanie przez nadawców publicznych z udziału w wyścigu do tego tortu, paradoksalnie może oznaczać potaniecie polskiego rynku sportowego. A ponadto pamiętajmy, że projekt zachowywał dualny system finansowania mediów publicznych, a więc spółki radiowe i telewizyjne dysponować miały także pieniędzmi pochodzącymi z rynku, które mogłyby przeznaczać np. na zakup takich praw.

Wedle projektu nadawca publiczny występować miał o finansowanie zadań publicznych ze środków pomocy publicznej wypłacanych przez utworzony na mocy tego aktu normatywnego Fundusz Zadań Publicznych, po uzyskaniu licencji programowej, udzielanej przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji. Owe licencje programowe to była istotna nowość zaproponowana przez zespół. Choć trzeba od razu przyznać, że podobne rozwiązania proponowane były w innych projektach¹⁷, a sam pomysł akceptowany był zasadniczo przez wszystkich. Licencja programowa określać miała szczegółowo wykaz zadań powierzanych dostawcy usług

---

¹⁶ Tj. Dz. U. 2004, Nr 253, poz. 2531 z późn. zm.

¹⁷ Tak np. w projekcie Krajowej Izby Producentów Audiowizualnych, zwanym w prasie projektem obywatelskim, a także w projekcie SLD z 29.04.2008 r. – druk sejmowy nr 1084.

medialnych w ramach poszczególnych programów oraz innych usług medialnych, z jednoczesnym przyznaniem środków pomocy publicznej z Funduszu Zadań Publicznych na realizację tych zadań¹⁸. Idea wzorowana na rozwiązaniach znanych w innych porządkach prawnych była taka, aby w sposób szczegółowy określać nadawcom publicznym zadania do wykonania, a potem rozliczać ich z wykonania. Bo przecież w obecnym stanie prawnym, lista zadań jest już zapisana w art. 21 ustawy o radiofonii i telewizji. Poziom ogólności jest jednak taki, że o skutecznym rozliczaniu władz spółki z realizacji tzw. misji publicznej właściwie nie ma mowy. Licencja¹⁹ wedle pomysłu członków zespołu miała określać w szczególności: nazwę nadawcy i programu; charakter programu (uniwersalny, wyspecjalizowany); minimalny dobowy czas nadawania programu; strukturę gatunkową programu; porę dnia pierwotnej emisji audycji finansowanych ze środków Funduszu Zadań Publicznych; minimalny udział produkcji wytworzonej pierwotnie w języku polskim; w przypadku nadawców regionalnych minimalny udział audycji regionalnej i lokalnej; minimalny udział w programie audycji powstałych nie później niż 3 lata wstecz, licząc od dnia pierwotnej emisji; udział produkcji europejskiej; udział produkcji producentów zewnętrznych; udział produkcji producentów niezależnych; udział reklamy społecznej oraz porę dnia jej emisji; zadania nadawcy dotyczące innych niż programy usług medialnych, wspierające działalność antenową lub niezależną od anteny oraz wprowadzania elementów interaktywności tych usług.

---

¹⁸ Uchwała Krajowej Rady o przyznaniu licencji programowej nie mogła podlegać zaskarżeniu. Zgodnie z art. 10 projektu przed przyznaniem licencji programowych, Krajowa Rada uzgadnia z Funduszem Zadań Publicznych wielkość dostępnych środków pomocy publicznej i sposób przekazywania tych środków na realizację zadań publicznych w dziedzinie usług medialnych przez beneficjentów licencji programowej.

¹⁹ W trakcie prac nad projektem ustawy rozważano różne konstrukcje prawne licencji programowej. Jednym z pomysłów była formuła umowy cywilnoprawnej, poprzez którą, jedna ze stron, czyli nadawca zobowiązywałby się do zrealizowania konkretnie określonych celów, a druga strona, czyli KRRiT i Fundusz do zapewnienia stosownych środków. Przyjęto jednak konstrukcję uchwały KRRiT. Dodajmy jednocześnie, że konkretyzacja celów wskazanych w licencji programowej, nie miała być jednak na takim poziomie, iż wskazywano np. konkretne dzieła (czy tytuły spektakli teatralnych). W tym zakresie podstawowym kryterium miał być wskaźnik ilościowy.

1. Środki pieniężne na wykonanie zadań określonych w licencji²⁰

Licencję udzielać miano na okres 2 lat. Uznano bowiem, że okres roku może być niewystarczający z uwagi na uwarunkowania procesu produkcyjnego czy również inwestycyjnego, technologicznego. Oczywiście niektóre produkcje wymagają jeszcze dłuższej perspektywy czasowej. Tym niemniej z punktu widzenia oceny działania władz spółek uznano, iż dłuższe okresy byłyby mało efektywne.

Jak już wyżej wspomniano, nowością była możliwość powierzenia przez KRRiT nadawcom niepublicznym lub innym niepublicznym dostawcom usług medialnych, realizację zadań publicznych, ze środków pomocy publicznej wypłacanych przez Fundusz Zadań Publicznych, na podstawie licencji programowej²¹.

---

²⁰ Szczegółowy tryb udzielania licencji programowych opisano w art. 11–15 projektu ustawy. I tak: Art. 11 Licencja programowa dla nadawcy publicznego jest udzielana przez Krajową Radę na podstawie wniosku, składanego przez nadawcę publicznego nie później niż do 31 października każdego roku albo z urzędu po upływie tego terminu.

Art. 12. Krajowa Rada określi w drodze rozporządzenia szczegółowe wymogi, jakie powinien spełniać wniosek o przyznanie licencji programowej.

Art. 13. 1. Licencję ustala się na okres lat dwóch.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek nadawcy można dokonać zmiany licencji programowej.

Art. 14. Za wydanie licencji programowej nie pobiera się opłat.

Art. 15. Przekazanie środków pomocy publicznej na wykonanie licencji programowej następuje na mocy umowy o finansowanie publiczne, zawieranej przez beneficjenta licencji programowej z Funduszem Zadań Publicznych, przy czym Fundusz jest związany warunkami licencji programowej, o której mowa art. 9 ustawy.

²¹ Tak „art. 16. 1. W celu przydzielenia środków pomocy publicznej z Funduszu Zadań Publicznych nadawcom niepublicznym i innym niepublicznym dostawcom usług medialnych, Krajowa Rada ogłasza konkurs, w którym określi szczegółowo:

- 1) opis przedmiotu konkursu;
- 2) termin wykonania przedmiotu konkursu;
- 3) opis warunków udziału w konkursie oraz opis sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków;
- 4) wykaz dokumentów i ich formy, jakie mają dostarczyć przystępujący do konkursu;
- 5) opis sposobu obliczenia ceny usługi medialnej;
- 6) opis kryteriów, którymi ogłaszający konkurs będzie się kierował przy wyborze oferty, wraz z podaniem znaczenia tych kryteriów i sposobu oceny ofert;
- 7) informacje o formalnościach, jakie powinny zostać dopełnione po wyborze oferty w celu zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego;

Zgodnie z art. 29 ust. 2 projektu część środków pieniężnych przeznaczonych przez Fundusz na realizację zadań publicznych, odpowiadająca udziałowi nie mniejszemu niż 5 %, a nie większemu niż 25 %, miała być przeznaczona przez Krajową Radę na finansowanie licencji programowych dla nadawców niepublicznych oraz innych niepublicznych dostawców usług medialnych lub konsorcjów dostawców usług medialnych. Planowano, iż tak przeznaczone środki pieniężne będą przydzielane w wyniku konkursów organizowanych w trybie ustawy o zamówieniach publicznych. Środki pieniężne Funduszu mogą być wypłacane wyłącznie beneficjentom licencji programowej na podstawie zawartej z nimi umowy o finansowanie publiczne.

Jak z powyższego wynika, w ocenie pomysłodawców to Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji²², miała być organem wyłącznie właściwym

---

8) wymagania dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy o finansowanie publiczne.

2. Konkurs przeprowadza się w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie jego uczestników. Do konkursu nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity: Dz. U. 2007, Nr 223, poz. 1655).

3. Postępowanie konkursowe jest jawne i prowadzone w formie pisemnej w języku polskim.

4. W konkursie mogą brać udział podmioty, które:

- 1) posiadają uprawnienie do rozpowszechniania programu radiowego lub telewizyjnego, w szczególności koncesję, jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania uprawnienia do prowadzenia działalności rozpowszechniania programów radiowych lub telewizyjnych;
- 2) posiadają niezbędną wiedzę i doświadczenie oraz dysponują potencjałem technicznym i osobami posiadającymi kwalifikacje do wykonania zamówienia;
- 3) znajdują się w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia;
- 4) zadeklarują udział środków własnych w wysokości nie niższej niż:
  - a) 10% ceny usługi medialnej nadawcy pożytku publicznego i nadawcy społeczni;
  - b) 20% ceny usługi medialnej nadawcy programów lokalnych lub regionalnych;
  - c) 30% pozostali nadawcy niepubliczni lub inni niepubliczni dostawcy usług medialnych.

Art. 17. Powierzenie zadań dla zwycięzcy konkursu następuje na podstawie licencji programowej udzielanej przez Krajową Radę. Postanowienia art. 15 ustawy stosuje się odpowiednio”.

²² Należy wyraźnie podkreślić, że projektodawcy nie przygotowali żadnego „zamachu” na obecny skład KRRiT, wogóle tego problemu nie poruszali. Projekt tego nie dotyczył. Stąd też pojawiły się głosy, że projekt jest mało „atrakcyjny” dla polityków, bowiem nie przesądza kto będzie „rządził” mediami publicznymi.

w sprawach udzielenia licencji programowych, kontroli i nadzoru ich wykonania przez beneficjentów licencji programowej, a także organem nadzoru nad Funduszem Zadań Publicznych, z zastrzeżeniem spraw wyraźnie powierzonych w ustawie Przewodniczącemu Krajowej Rady. Wedle projektu w zamian za rady programowe w spółkach radiofonii i telewizji miano utworzyć Radę Programową przy Krajowej Radzie, jako jej pomocniczy organ opiniodawczy, składającą się z 30 członków, powoływanych przez KRRiT z grona osób legitymujących się dorobkiem i doświadczeniem w sferze kultury lub usług medialnych, na podstawie rekomendacji, co najmniej dwóch organizacji pozarządowych o zasięgu ogólnokrajowym lub krajowych zrzeszeń organizacji pozarządowych. Po jednym kandydacie na członka Rady Programowej miały także rekomendować: partie polityczne, które w wyborach do Sejmu poprzedzających akt powołania na członka Rady Programowej, osiągnęły co najmniej 1% próg wyborczy w wyborach do Sejmu oraz ogólnokrajowe organizacje związków zawodowych, Rada Działalności Pożytku Publicznego, działająca na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy o z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, kościoły i związki wyznaniowe, samorządy terytorialne szczebla wojewódzkiego²³. Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach związanych z funkcjonowaniem rad programowych w spółkach radiofonii i telewizji publicznej oraz rozwiązaniami prawnymi w tym zakresie, uznano, że pozostawienie starego rozwiązania mija się z celem. Zgodnie z projektowanym art. 8 do zadań Rady Programowej miało należeć: 1) ocena poziomu i jakości programów nadawców; 2) opiniowanie programów lub audycji finansowanych z środków pomocy publicznej Funduszu Zadań Publicznych na podstawie licencji programowej; 3) opi-

---

²³ Zgodnie z projektem regulaminu pracy Rady Programowej określa Krajowa Rada. Przewodniczący Krajowej Rady powołuje przewodniczącego Rady Programowej z grona jej członków. Wiceprzewodniczącą Rada Programowa wybiera ze swego składu. Kadencja członków Rady Programowej trwa 4 lata, a jej członkowie reprezentują społeczne interesy i oczekiwania związane z działalnością programową w zakresie zadań publicznych w dziedzinie usług medialnych. Uchwały Rady Programowej podejmowane większością głosów w obecności co najmniej połowy składu Rady, a w przypadku równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego. Członkom Rady Programowej przysługuje dieta wypłacana przez Krajową Radę, w wysokości ustalonej przez Krajową Radę. Krajowa Rada zapewnia Radzie Programowej organizacyjne i finansowe warunki dokonywania ocen poziomu i jakości wyemitowanego programu.

niowanie audytu przedstawionego przez Przewodniczącego Krajowej Rady z wykonania licencji programowej przez beneficjenta licencji programowej; 4) wyrażanie opinii w sprawie udzielania absolutorium programowego; 5) wyrażanie opinii w innych sprawach powierzonych przez Przewodniczącego KRRiT.

Zgodnie z art. 18 projektu utworzyć miano Fundusz Zadań Publicznych, będący państwowym funduszem celowym i posiadający osobowość prawną. Fundusz miał być jednostką organizacyjną Skarbu Państwa utworzoną w celu powiernictwa środkami pomocy publicznej na rzecz finansowania zadań publicznych w dziedzinie usług medialnych oraz powiernictwa w administrowaniu i gospodarowaniu Archiwum Misji Publicznej. Fundusz miał działać na podstawie ustawy i statutu²⁴. Zaplanowano, iż przychodami Funduszu będą: 1) środki pieniężne, o których mowa w art. 26 ustawy; 2) przychody z eksploatacji audycji, do których autorskie prawa majątkowe przysługują Funduszowi; 3) darowizny, spadki i zapisy; 4) przychody z majątku Funduszu; 5) inne przychody. Do zadań Funduszu zaliczono: 1) zawieranie umów o finansowanie publiczne na podstawie licencji programowych; 2) przekazywanie środków na realizację zadań publicznych w dziedzinie usług medialnych; 3) kontrola wykonania obowiązków wynikających z umów o finansowanie publiczne na podstawie licencji programowych; 4) nabywanie autorskich i innych praw majątkowych do audycji wyprodukowanych w wykonaniu licencji programowych; 5) wprowadzanie audycji, określonych w pkt 4 do Archiwum Misji Publicznej; 6) prowadzenie, zarządzenia i gospodarowanie Archiwum Misji Publicznej; 7) udzielanie licencji na korzystanie z audycji z Archiwum Misji Publicznej. Miał to być podmiot tani w działaniu. Zgodnie z projektowanym art. 21 organem Funduszu jest Rada Powiernicza, składająca się z 3 członków, w tym z Przewodniczącego²⁵. Członkowie Rady

---

²⁴ Krajowa Rada, w drodze rozporządzenia, nadaje Funduszowi statut określający w szczególności: 1) szczegółowy zakres działania Funduszu; 2) organizację wewnętrzną Funduszu; 3) zasady współdziałania z Przewodniczącym Krajowej Rady; 4) ogólne warunki zawierania umowy o finansowanie publiczne, – uwzględniając stworzenie właściwych podstaw do prawidłowej realizacji zadań Funduszu.

²⁵ Zgodnie z projektem art. 25 ust. 1 Rada Powiernicza kieruje Funduszem i reprezentuje go na zewnątrz.

2. Do zadań Rady Powierniczej, oprócz spraw określonych w statucie, należy, w szczególności:

- 1) prowadzenie spraw Funduszu;
- 2) opracowywanie planu działalności i planu finansowego Funduszu;

Powierniczej są powoływani przez: 1) Przewodniczącego Krajowej Rady w liczbie dwóch; 2) ministra właściwego do spraw finansów publicznych w liczbie jednego na podstawie konkursów, przeprowadzanych odrębnie przez powyższej opisane organy, spośród osób wykazujących się wiedzą i doświadczeniem w zakresie finansów i zarządzania. Przewodniczącego Rady Powierniczej miał powoływać Przewodniczący Krajowej Rady. Kadencja tego organu miała trwać 5 lat i rozpoczynać się od dnia powołania ostatniego członka danego składu rady²⁶. Mandat członka Rady Powierniczej wygasałby z dniem upływu kadencji Rady Powierniczej albo z dniem zaistnienia innych okoliczności powodujących wygaśnięcie mandatu członka Rady Powierniczej. Przewidziano także możliwość, iż Przewodniczący Krajowej Rady będzie dysponował prawem odwołania członka Rady Powierniczej przed upływem kadencji w następujących przypadkach: 1) zrzeczenia się funkcji; 2) choroby uniemożliwiającej sprawowanie funkcji; 3) skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Niezatrzymanie sprawozdania z działalności Funduszu lub sprawozdania finansowego za rok poprzedni albo uchybienie terminowi jego złożenia – miało być równoznaczne z wygaśnięciem mandatu wszystkich członków Rady Powierniczej, z zastrzeżeniem, że pełnią oni swoje funkcje do czasu powołania nowych członków Rady Powierniczej.

Jak to już powyżej wielokrotnie podkreślano, projekt ustawy wprowadzał wyraźne gwarancje budżetu państwa w zakresie zabezpieczenia

-
- 3) gospodarowanie środkami powierzonymi Funduszowi i środkami Funduszu;
  - 4) sprawowanie zarządu nad mieniem Funduszu;
  - 5) składanie Krajowej Radzie rocznych sprawozdań z działalności i sprawozdań finansowych do 31 marca następnego roku;
  - 6) zawieranie umów o finansowanie publiczne na podstawie licencji programowych;
  - 7) kontrola wykonania obowiązków wynikających z umów o finansowanie publiczne na podstawie licencji programowych;
  - 8) udostępnianie zasobów Archiwum Misji Publicznej, w tym udzielanie licencji na korzystanie z tych zasobów;
  - 9) organizowanie pracy i kierowanie Biurem Funduszu.

²⁶ Wprowadzono tu dodatkowo rozwiązanie polegające na tym, iż w okresie kierowania Funduszem oraz w okresie 1 roku po zakończeniu kadencji członek Rady Powierniczej nie może wykonywać innej działalności związanej z publiczną oraz niepubliczną radiofonią i telewizją, a w szczególności być zatrudnionym w przedsiębiorstwach nadawców publicznych i niepublicznych oraz podmiotach wykonujących działalność gospodarczą w zakresie emisji, produkcji filmów i dystrybucji filmów, posiadać akcje lub udziałów w takich podmiotach, a także być członkiem ich organów.

określonych środków na finansowanie zadań publicznych. I tak w art. 26 ust. 1 zamieszczono następujące rozwiązanie „Celem finansowania zadań publicznych w dziedzinie usług medialnych tworzy się gwarancję budżetu państwa odpowiadającą udziałowi [...] w dochodach publicznych budżetu państwa, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych²⁷ pochodzących z podatku należnego od towarów i usług, określonych w działach 59 oraz 60 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług, za rok poprzedzający dany rok budżetowy”. Wyjaśnić w tym miejscu należy, iż zespół pracujący nad projektem pozostawił celowo lukę, którą miano uzupełnić na etapie prac sejmowych. Wynikało to z prostego faktu, iż trudno było uzyskać na tym etapie prac projektodawczych, wyraźną deklarację i stanowisko ministra finansów w tym zakresie. Należy jednak wyraźnie podkreślić, iż wedle zamysłów członków zespołu kwota miała być wyraźnie określona i ustalona, poprzez odpowiednie wypełnienie zamieszczonej luki, a nie zmieniania każdego roku²⁸.

Projekt powierzał Funduszowi także zarządzanie i gospodarowanie mieniem rzeczowym i niematerialnym Skarbu Państwa stanowiącym Archiwum Misji Publicznej. W jego skład miały wchodzić: 1) państwowe zbiory programowe i informacja o nich, wytworzone przez Państwową Jednostkę Organizacyjną Polskie Radio i Telewizja, zlikwidowaną na mocy art. 63 i art. 65 ustawy 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji; 2) audycje i informacja o nich, wytworzone przez beneficjentów licencji programowych ze środków przekazanych przez Fundusz na podstawie umowy o finansowanie publiczne; 3) inne materiały rejestracyjne i informacja o nich, powierzone Funduszowi Zadań Publicznych, w zarząd lub gospodarowanie.

---

²⁷ Dz. U. 2005, Nr 249, poz. 2104.

²⁸ Projekt w rozdziale siódmym przewidywał rozwiązanie dotyczące egzekucji zaległych opłat abonamentowych. Otóż zgodnie z treścią art. 54 „W ciągu jednego roku od wejścia w życie ustawy operator powszechny ustanowiony na podstawie ustawy o opłatach abonamentowych przekazuje Krajowej Radzie bazę danych osób posiadających zarejestrowane odbiorniki radiowo-telewizyjne, wraz z komputerową bazą danych obsługującą rozliczenia i egzekucję tych opłat. Egzekucję poboru opłat abonamentowych należnych na podstawie dotychczasowych przepisów pozostawia się operatorowi powszechnemu, nie dłużej jednak niż do upływu jednego roku od wejścia w życie ustawy. Po tym czasie obowiązki egzekucyjne przejmują właściwe dla abonentów urzędy skarbowe, a wyegzekwowane należności zostaną przekazane przez Krajową Radę, na rachunek Funduszu.

Zgodnie z projektem zarządzenie i gospodarowanie Archiwum Misji Publicznej polegać miało, na prowadzeniu inwentaryzacji i kwerendy, utrzymywaniu zbiorów i informacyjnej bazy danych, przechowywaniu, zabezpieczeniu przed zniszczeniem lub utratą, w tym przenoszenie na inne techniki utrwalenia, włącznie z wprowadzeniem do komputerowej bazy danych, a nadto nieodpłatnym publicznym ich udostępnieniu użytkownikom sieci teleinformatycznych w nielinearnej usłudze medialnej (na życzenie) z katalogu komputerowej bazy danych, a odpłatnie dla nadawców i innych dostawców linearnych usług medialnych lub producentów usług medialnych w celu tworzenia i rozpowszechniania programów telewizyjnych i radiowych lub innych linearnych usług medialnych²⁹.

---

²⁹ Koszty działalności, miał ponosić Fundusz. Przychody z działalności Archiwum Misji Publicznej, w pierwszym rzędzie zasilają wyodrębniony w ramach Funduszu rachunek Archiwów Misji Publicznej celem pokrycia kosztów jego działalności, a nadwyżka jest przekazywana na cele zadań publicznych, o których mowa w art. 4 i 5 ustawy. Art. 36. 1. Fundusz może, samodzielnie lub za zleceniem, w celu zapewnienia dostępu do dóbr kultury zgromadzonych w zasobach Archiwum Misji Publicznej, a także stworzenia stałych warunków do rozwoju kultury audialnej i audiowizualnej:

- 1) sporządzać i nieodpłatnie udostępniać opracowania tych zasobów;
- 2) utrvalać i zwielokrotniać za pomocą techniki cyfrowej lub wprowadzać do komputerowych baz danych i ich opracowania w celu zachowania, ochrony i zapewnienia dostępu do nich;
- 3) nieodpłatnie udostępniać zasoby dla celów badawczych, poznawczych lub edukacyjnych i sporządzania opracowań, za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek;
- 4) lub celach, o których mowa w punkcie 3, nieodpłatnie publicznie udostępniać je za pomocą sieci teleinformatycznej w taki sposób, aby każdy w ramach własnego użytku osobistego miał do nich dostęp w miejscu i czasie dowolnie przez siebie wybranym.

2. Fundusz w przypadku publicznego udostępniania archiwów misji publicznej, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, ustali i ogłosi szczegółowe warunki publicznego udostępnienia zasobów Archiwum Misji Publicznej, w przeciwnym razie domniemywa się, że udostępnienie nastąpiło wyłącznie w celu poznawczym, bez prawa utrwalania w technice cyfrowej lub sporządzenia egzemplarza oraz bez prawa do dokonywania i rozpowszechniania opracowań sporządzonych przez użytkowników sieci teleinformatycznej, a także z zakazem rozpowszechniania i wprowadzania do obrotu.

3. Fundusz jest upoważniony do udzielania zezwoleń na odpłatne publiczne udostępnienie przez użytkowników sporządzonych przez nich opracowań utworów, o których mowa w ust. 1. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio. W takim przypadku twórca albo właściwa organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi jest uprawniona do pobierania od Funduszu wynagrodzenia za odpłatne udzielenie zezwolenia.

Projekt przewidywał szereg przepisów dotyczących sprawozdawczości. I tak spółki publicznej radiofonii i telewizji miały obowiązek prowadzenia „odrębnej księgowości” dla funduszy publicznych i pochodzących z innych źródeł (np. reklam). Podobne rozwiązania skierowane były do innych podmiotów korzystających ze środków publicznych. Ponadto wymagano sprawozdania z realizacji licencji programowej. W sprawozdaniu, należało zamieścić wykorzystane i pozostające do wykorzystania środki pomocy publicznej w stosunku do warunków zawartej licencji programowej. Miała to być podstawa dla podjęcia uchwały w sprawie absolutorium programowego dla beneficjenta licencji programowej. Ponadto projekt zawierał dość rozbudowane i szczegółowe rozwiązania dotyczące audytu i nadzoru nad licencjami programowymi. W przypadku naruszenia warunków licencji Przewodniczący Krajowej Rady, na podstawie uchwały Krajowej Rady, miał możliwość nałożenia sankcji pieniężnej na zarząd beneficjenta licencji programowej.

W tym mechanizmie umieszczono dodatkowo absolutorium programowe. Otóż w myśl projektowanego art. 45 ust. 1 Krajowa Rada na podstawie opinii Rady Programowej podejmować miała uchwałę w sprawie absolutorium programowego dla Zarządu spółki dostawcy usługi medialnej z wykonania licencji programowej. Odmowa udzielenia absolutorium programowego miała skutkować: w stosunku do nadawcy publicznego

---

Art. 37. 1. Organizacjom radiowym i telewizyjnym wolno nadawać rozpowszechnione materiały audiowizualne z zasobów Archiwum Misji Publicznej z zastrzeżeniem, że prawo do nadawania powstaje na podstawie umowy licencji niewyłącznej zawartej z Funduszem Zadań Publicznych.

2. Odmowa zawarcia umowy licencji wspomnianej w ust. 1 może nastąpić wyłącznie w wypadkach określonych w art. 17 ust. 1a ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

3. Umowa licencyjna, o której mowa w ust. 1, powinna być zawarta w ciągu 30 dni od daty złożenia przez zainteresowaną organizację radiową lub telewizyjną oferty jej zawarcia.

4. Z tytułu nadawania utworu, na podstawie licencji, o której mowa w ust. 1, korzystający jest zobowiązany do zapłaty twórcom i artystom wykonawcom wynagrodzenia za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

5. Zawarcie umowy licencyjnej może być uwarunkowane uiszczeniem na rzecz Funduszu Zadań Publicznych opłaty, której wysokość będzie uwzględniać udział danego materiału w kosztach zarządzania i gospodarowania Archiwum Misji Publicznej, w tym koszty przenoszenia na inne nośniki. Koszty te Fundusz Zadań Publicznych ogłasza corocznie na koniec pierwszego kwartału danego roku.

wygaśnięciem mandatu członka zarządu nadawcy publicznego; w stosunku do nadawcy niepublicznego oraz innego dostawcy usług medialnych obowiązkiem zwrotu otrzymanych, na podstawie licencji programowej, środków pomocy publicznej.

Z kolei rozdział siódmy zatytułowany „Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe” zawierał dość istotne rozwiązania. Wynikało to z konieczności dostosowania projektowanej ustawy do obowiązujących aktów normatywnych, a w szczególności do ustawy o radiofonii i telewizji. Przypomnijmy, iż planowano że ten akt normatywny nie zostałby uchylony a jedynie zmieniony. I tak w pierwszej kolejności należy wspomnieć o przewidywanym kształcie systemu spółek publicznej radiofonii i telewizji. Zgodnie z projektem „Radiofonię publiczną tworzy spółka Polskie Radio – Spółka Akcyjna, zawiązana w celu tworzenia i rozpowszechniania ogólnokrajowych programów radiowych i programów dla odbiorców za granicą; Regionalną telewizję i radiofonię publiczną tworzy 16 radiowo-telewizyjnych spółek akcyjnych Skarbu Państwa, zawiązanych w celu tworzenia i rozpowszechniania lokalnych, regionalnych i ponadregionalnych programów radiowych, telewizyjnych, a także innych usług medialnych. Spółki te mają swoje siedziby kolejno w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Opolu, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, we Wrocławiu i w Zielonej Górze. Spółki radiowo-telewizyjne mogą zawiązywać spółki lub porozumienia gospodarcze w celu wspólnego tworzenia i rozpowszechniania regionalnych lub ponadregionalnych programów telewizyjnych czy innych usług medialnych, a także zarządzania i gospodarowania nimi”. Wyraźnie tu zapisano, iż spółki mogłyby tworzyć i rozpowszechniać programy wyspecjalizowane, na których rozpowszechnianie uzyskano koncesję. Warto tu wytłumaczyć się w powyższego rozwiązania. Otóż w pewnym momencie prac nad ustawą ze środowisk politycznych zaczęły napływać sugestie, iż stacje regionalne należy oddać w ręce samorządu terytorialnego. Taki pomysł był oczywiście niedorzeczny. Po pierwsze dlatego, że prowadzić musiał do upolitycznienia i uzależnienia lokalnych stacji od miejscowego układu politycznego, a po drugie żadnego z województw samorządowych (łącznie z mazowieckiem) nie stać na utrzymanie takich ośrodków. Członkowie zespołu opowiadali się początkowo za zupełnie innym rozwiązaniem. Uważaliśmy, iż należy powołać spółkę Polskie Media Regionalne, która miała powstać w wyniku połączenia wszystkich spółek regionalnych i ośrodków telewizyjnych. Takie rozwiązanie wydawało się dlatego celowe,

iż w takim przypadku efekt skali mógł być zbawienny dla tych redakcji. Konsolidacja byłaby programowo, logistycznie, technologicznie i finansowo korzystna. W takim rozwiązaniu tanieje także koszt funkcjonowania takiego podmiotu (tylko 1 zarząd i rada nadzorcza zamiast kilkunastu).

Podkreślenia wymagają także zmiany dotyczące struktury organów spółek. Planowano przede wszystkim obniżenie kosztów funkcjonowania tych podmiotów. Wydaje się, że najlepszym rozwiązaniem (i to nie tylko z tego powodu, ale także ze względów skuteczności zarządzania) był pomysł, aby zarząd spółki był jednoosobowy. Prezesa zarządu, miała powoływać i odwoływać rada nadzorcza. Natomiast rada nadzorcza miała liczyć od trzech do pięciu członków. Członków rady nadzorczej powoływać miała Krajowa Rada, z wyjątkiem jednego, którego powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Projekt stanowił, iż rada nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów w obecności, co najmniej połowy składu rady.

Projekt stanowił nadto, iż nadawca inny niż nadawca społeczny, może wystąpić do Krajowej Rady o uznanie za nadawcę pożytku publicznego, jeśli jest szkołą publiczną, uczelnią wyższą lub jednostką organizacyjną gminy powołaną do prowadzenia działalności kulturalnej na jej terenie, której program ma być kierowany do uczniów lub środowisk akademickich albo ograniczonego kręgu odbiorców zamieszkałych na terenie gminy. Taki nadawca miał być zwolniony z 50% opłaty za używanie częstotliwości.

Na zakończenie warto przytoczyć fragment przygotowanego uzasadnienia projektu. Podkreślono tu, iż „celem projektu ustawy jest zapewnienie różnorodności opinii w mediach audiowizualnych, zwiększenie obecności wartościowych audycji radiowych i telewizyjnych w systemie komunikowania społecznego, poprawa efektywności gospodarowania w systemie mediów publicznych oraz zapewnienie stabilnych podstaw finansowania, z jednoczesnym zniesieniem obciążeń parafiskalnych związanych z abonamentem dla obywateli. Celem ustawy jest także uporządkowanie gospodarowania archiwalnymi zasobami audycji radiowych i telewizyjnych wytworzonych ze środków publicznych. Proponowana ustawa uwzględni orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w zakresie ustrojowej roli i pozycji Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (KRRiT) oraz realizuje zasadę niezależności publicznej radiofonii i telewizji w sferze programowej. Postulat zapewnienia różnorodności opinii w mediach audiowizualnych jest realizowany z jednej strony poprzez nowe określenie zadań dla nada-

wców publicznych, z drugiej strony poprzez wprowadzenie licencji programowej i otwarcie możliwości powierzania realizacji niektórych zadań publicznych nadawcom niepublicznym. Wśród zadań publicznych o szczególnym znaczeniu dla rozwoju wskazuje się na potrzeby związane z budową społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwoju opartej na uczestnictwie obywateli w życiu społecznym kultury demokratycznej, inspirowanie debaty publicznej w kluczowych kwestiach społecznych, promowanie postaw propaństwowych oraz sprzyjanie narodowej tożsamości, wspieranie edukacji na wszystkich poziomach kształcenia, dbałość o kulturę języka polskiego, ukazywanie bogactwa kultury, z akcentem na kulturę polską i europejską, promowanie dorobku nauki polskiej oraz rozwój różnorodnych form twórczości audiowizualnej. Wprowadzenie licencji programowych, w formie niepodlegających zaskarżeniu uchwał KRRiT, określających podstawowe zadania powierzane nadawcom, z zagwarantowaniem środków na realizację tych zadań oraz precyzujących warunki ich realizacji, ma zapewnić skupienie wydatkowania środków publicznych na celach i formach programowych ważnych z punktu widzenia potrzeb rozwojowych społeczeństwa obywatelskiego. Element konkurencji, nadawców publicznych i niepublicznych, przy realizacji zadań ma sprzyjać podnoszeniu jakości zawartości oferowanej w radiu i w telewizji. Przesłanką podstawową jest nasywanie przestrzeni publicznej wysokiej jakości wytworami usług medialnych, za pośrednictwem różnych nadawców i różnych kanałów dystrybucji.

Postulat poprawy efektywności gospodarowania w systemie mediów publicznych ma zostać zrealizowany poprzez dokonanie głębokiej reorganizacji mediów na poziomie lokalnym i regionalnym, w tym utworzenie 16 spółek radiowo-telewizyjnych, które będą realizowały programy lokalne, regionalne oraz ogólnokrajowe, a zarazem osiągnięty zostanie efekt synergii i ekonomii skali. Tworzenie spółek radiowo-telewizyjnych zgodne jest z dokonującym się w środkach masowego komunikowania procesem konwergencji technologicznej. Ponadto funkcje administracyjne i obsługowe, w wielu zakresach analogiczne w spółkach radiowych i telewizyjnych nie będą się dublowały. Dostęp do anteny ogólnokrajowej będzie umożliwiał sięganie do zasobów reklamowych o największym ekonomicznym potencjale.

Postulat stabilności finansowej zostanie spełniony poprzez parametryczne powiązanie skali pomocy publicznej z dochodami budżetu państwa z działalności radiowo-telewizyjnej, filmowej oraz reklamowej (działy 59, 60 PKWiU). Tego rodzaju rozwiązanie uzależnia zasilanie finansowe

od stanu procesów rynkowych, w tym zwłaszcza od stanu koniunktury. Proponowane rozwiązanie nosi parafiskalne obciążenie ponoszone przez obywateli i podmioty (osoby prawne), a związane z opłacaniem abonamentu radiowo-telewizyjnego. Pozwala na uniknięcie znacznych kosztów transakcyjnych poboru tego świadczenia, w tym koszty pośrednictwa poczty, koszty przelewów ponoszonych przez miliony gospodarstw domowych. Z punktu widzenia obowiązujących rozwiązań systemu podatkowego nie tworzy żadnych nowych obowiązków po stronie obywateli i innych podmiotów.

Postulat uporządkowania zagadnień związanych z archiwami radiowymi i telewizyjnymi wytworzonymi ze środków publicznych w okresie PRL znajduje swoje rozwiązanie poprzez utworzenie Archiwum Misji Publicznej, które będzie odpowiedzialne za zagospodarowywanie i udostępnianie zbiorów, na równych niedyskryminacyjnych zasadach wszystkim zainteresowanym podmiotom. Archiwum będzie także udostępniane z wykorzystaniem najnowszych technologii informatycznych, w tym w formie usług nieliniarnych. Realizacja tego postulatu jest od dawna zgłaszana przez podmioty działające na rynku radiowym i telewizyjnym.

Proponowana ustawa umacnia konstytucyjną rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji zwiększając zadania i przypisując temu organowi nowe istotne kompetencje związane z dokonywaniem wyboru publicznego w dziedzinie usług medialnych³⁰.

Summary

The objective of the study is to present the solutions proposed in the amendment to the law on radio and television concerning public media. An analysis is made of the bill on the public tasks of media services, drafted by a team of experts appointed by the Minister of Culture and National Heritage and headed by Professor Tadeusz Kowalski. The team also comprised Prof. Stanisław Jędrzejewski, Att. Robert Kroplewski, Att. Tomasz Kapliński, Renata Czarnkowska (acting as secretary) and the author of this paper. The team held numerous meetings in Warsaw from June to November 30, 2008 when the final result of the work, namely the bill, was announced and presented at a press conference.

---

³⁰ Uzasadnienie dołączone do projektu ustawy przygotowane przez zespół. Źródło: Prywatne archiwum autora.

